

30.september 2022

UTFORDRINGER FOR SAMISKE VISUELLE KUNSTNERE

Kunstnerøkonomien er sammensatt. En visuell kunstner kan sjelden leve av salg av kunst alene.

Økonomien settes sammen som et lappeteppe fra ulike inntektskilder.

1. Jobb ved siden av kunstnerskapet
2. Ulike ordninger i forbindelse med produksjon og formidling
3. Salg av kunst

Jobb ved siden av kunstnerskapet

Mange kunstnere har full jobb ved siden av kunstnerskapet, andre har deltidsjobber i ulik prosent eller jobber som freelancere i perioder. Slike jobber er med på å finansiere både produksjon, markedsføring, utstillingskostnader og alt annet som skal til for å lage og formidle kunst. Tiden til kunstproduksjonen begrenses og vanskeliggjøres og man får ikke tatt ut det fulle potensialet man har i kunstsammenheng.

Det trengs større forståelse for problemstillingen fra bevilgende myndigheter, institusjons og organisasjonsnivå.

Ulike ordninger i forbindelse med produksjon og formidling/Salg av kunst

Et kunstnerskap er sammensatt av følgende elementer:

Administrative oppgaver som søking/rapportering/regnskapsføring/markedsføring
research/utvikling

Kunstproduksjon

Kunstformidling

Økonomisk behov 1:

Kunstnerens kompetanse må strekke seg over et bredt område av fagfelt. Man må ofte kjøpe tjenester til enkeltoppgaver som for eksempel regnskap og markedsføring.

Økonomisk behov 2:

Før kunstproduksjonen kreves research og utvikling. Det medfører ofte reiser, opphold andre steder og møter med andre. Deretter skal prosjektet beskrives, og det må søkes penger til gjennomføring. Det tar også tid.

Økonomisk behov 3:

Kunstproduksjonen krever innkjøp av materiell og tid til produksjon.

Økonomisk behov 4:

Visning og kunstformidling kan skje på ulike måter nasjonalt og internasjonalt:

- Salg av kunst fra eget verksted. Publikum kommer til deg.
- Ulike utsalgssteder for kunst: Kunstneren leverer til et utsalgssted. Direkte salg eller kommisjonssalg.
- Utstillinger på offentlige institusjoner/Utstillinger hos private aktører/Deltakelse i ulike prosjekter i regi av institusjoner og organisasjoner. Her er kunstneren involvert på ulike måter:

Produksjon av kunsten fyller mange institusjoner og prosjekter med innhold: kunstneren bør motta **produksjonsstøtte**.

Medvirkning til montering av utstillinga: Kunstneren bør lønnes med **medvirkningslønn**.

Formidling av kunsten til generelt publikum og barn og unge: Kunstneren bør få **formidlingsbetaling**.

Kunsten blir i en viss tid på institusjonen: Kunstneren bør motta **honorar/vederlag** for perioden sett i forhold til omfang og tid.

Kunsten selges noen ganger: Kunstneren må få **betaling for salget** mens institusjonen får en viss prosent for å gjennomføre salget.

Dagens situasjon er at det finnes få steder for visning/formidling/eventuelle salg av kunst, spesielt i nord. Det trengs flere visnings- og formidlingssteder og flere utsalgssteder. De fleste visuelle samtidskunstnere har ikke et kommersielt marked. De jobber idébasert og konseptuelt, kommenterer samtida på sin måte gjennom visuelle uttrykk som så blir refleksjonsrom og opplevelser for et stort publikum. I motsetning til for andre kunstformer, er det vanlig at disse opplevelsene er gratis. De ansatte på institusjonen får lønn, mens kunstneren ikke mottar betaling for hverken medvirkning, produksjon eller vederlag for visning.

Det er fortsatt for få **stipender** med for lave beløp som kan erstatte betaling for det kunstneriske arbeidet. Veldig mange svært dyktige kunstnere mottar ikke stipender, men gjennomfører allikevel prosjekter de brenner for til det beste for samfunnet rundt oss. Samfunnet berikes, blir mer attraktivt og det styrker bolysta til mange på kunstnerens bekostning.

Derfor:

A. For å styrke kunstnerøkonomien er ett tiltak å bidra til øremerking av midler til ulike visningssteder som skal gå til avlønning av de kunstnerne som deltar der.

B. Et annet tiltak er å bidra til flere og større stipender, flere visnings- og utsalgssteder og større synlighet for kunstnerne i Sápmi.

C. Større synlighet oppnås ikke minst ved at kunnskap om samisk visuelt kunstfelt blir en naturlig del av pensum for universiteter og høyskoler som underviser i kunstfag og kuratorkompetanse.

D. I dag er kunstnerstipender ikke pensjonsgivende. Det betyr at de fleste aktive kunstnere, som mottar stipender og andre støtteordninger til kunstnerskapet, uten full jobb ved siden av,

ender opp som minstepensjonister. Dette må endres! Arbeidsstipender er skattepliktige og bør også gi pensjonspoeng.

E. Vi tror det er viktig at det norske sametinget intensiverer samarbeidet med de andre sametingene for å bidra til større bevilgninger til kunstfeltet også der.

Samisk Kunstnerforbund er veldig glad for det initiativet fra KUD og invitasjon til det fysiske møtet i Karasjok. Vi håper vårt innspill også kan være med å bidra angående styrking av det samiske visuelle kunstfeltet. Samisk Kunstnerorbund sitter på bred kunnskap om de utfordringer som ligger der og vil gjerne bidra med innspill og dialog rundt KUDs arbeide med dette.

Vi ser på det pågående arbeidet rundt etablering av Samisk Kunstmuseum som svært viktig. Det samme gjelder for etablering av nytt Saviomuseum. Det er mange gode prosjekter på gang og Samisk Kunstnerforbund bidrar gjerne der det er behov for det.

Med vennlig hilsen og for Styret i SDS

Lene E Westerås

Styreleder Samisk Kunstnerforbund

30.september 2022